

РОЛЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Постановка проблеми Жодна сучасна держава, яка прагне відноситися до цивілізованої, не може відокремитися від інших країн і відсторонитися від міжнародних відносин. Україна також не є винятком і посідає в світовому співтоваристві і міжнародних зв'язках своє місце. **Об'єктом дослідження** є Україна як одна з частин у міжнародних відносинах.

Метою нашої статті є визначити місце України в міжнародних відносинах. Відповідно до мети поставимо такі завдання: визначити, в які міжнародні організації входить Україна визначити, яка саме роль належить Україні в тій чи іншій організації визначити міжнародні відносини України ХХ ст. визначити міжнародні відносини України в сьогоденні. Стан дослідження проблеми: Сучасний світ багатомірний, динамічний і суперечливий. Це світ складних альтернатив, тривог і надій, де міжнародним організаціям належить велика роль. Вони володіють значними компетенціями і можуть забезпечити співробітництво держав із широкого кола питань. Україна є повноцінним членом світової спільноти, це пов'язане з отриманням Незалежності в 1991 році. Україна отримала суверенність, означає самостійність її зовнішньої політики. Набуття Україною ознак повноцінно розвиненої держави, суб'єкта міжнародних відносин відбувається за досить складних, суперечливих і певною мірою унікальних умов. Нашу державу прийнято до складу престижних міжнародних організацій, зокрема до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Українська держава стала повноправною учасницею ОБСЄ (Організації з безпеки і співробітництва в Європі), підписала документи про співробітництво та партнерство з ЄС (Європейський Союз), НАТО (North Atlantic Treaty Organization, Організація Північноатлантичного договору), ЗЄС (Західноєвропейський Союз). Багато зусиль було докладено, щоб стати повноправним членом такої впливової міжнародної регіональної інституції як РЄ (Рада Європи). Особливе і визначне місце в зовнішній політиці України належить співробітництву з Організацією Об'єднаних Націй. Розглянемо декілька з цих організацій. Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані у грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як головуючої в ЄС, у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України [4]. Правовою основою відносин між Україною та ЄС є Угода про партнерство та співробітництво (УПС) від 16 червня 1994 р. (набула чинності 1 березня 1998 р.), яка започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань. Партнерський діалог Україна-ЄС розвивається під час проведення: щорічних засідань саміту Україна-ЄС за участю Президента України; Ради з питань співробітництва за участю Прем'єр-міністра України; Комітету з питань співробітництва; Комітету парламентського співробітництва; регулярних консультацій Україна-Трійка ЄС, постійних експертних консультацій. Між Україною та ЄС щорічно відбувається понад 80 офіційних зустрічей та консультацій на високому і експертному рівнях.

Із проголошенням незалежності України в 1991 році, всім стало зрозуміло, що п'ята за населенням та перша за територією на європейському континенті Українська держава є одним із ключових елементів політичної, військової, економічної, наукової та культурної співпраці Європи. Президент ПАРЄ Мігель Мартінес зазначив, що Європа готова до тісної співпраці з Україною. «Україна – за його словами – найближчим часом буде прийнята до сім'ї європейських партнерів. Це буде корисним як для України, так і для Європи в цілому. Участь України в Європейських проектах тільки збагатить досвід і почуття всієї європейської спільноти» [2]. Початком співпраці України та НАТО прийнято вважати листопад 1992 року, коли відбувся офіційний візит Генерального секретаря НАТО Манфреда Вернера в Україну. 8 лютого 1994 року Україна, перша з пострадянських країн СНД, підписала рамкову угоду програми НАТО «Партнерство заради миру», а 14 вересня 1995 року було офіційно затверджено індивідуальну програму партнерства України з НАТО [6]. Було ще декілька наступних кроків, що наближали Україну до Організації Північноатлантичного договору. Відносини України з НАТО ґрунтовно закріплені у нормативно-правових документах, що дає позитивний результат у практичному співробітництві. Розвиток відносин з альянсом сприяє підвищенню ролі України в системі європейської безпеки, проведенню військової реформи та зміцненню демократичних перетворень у країні. Як член ООН Україна бере активну участь в роботі її спеціалізованих установ, миротворчих заходів. Над питанням України в міжнародних відносинах працював С. Рябов [5]. Він зауважує, що зміст

української зовнішньої політики у першій половині 90-х років зводився до розв'язання проблем ядерного роззброєння нашої держави, до з'ясування стосунків з Росією щодо Криму та Чорноморського флоту, до заохочення іноземних інвестицій, до міжнародної участі у ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи й запобігання її поширення та отримання гуманітарної допомоги.

Важливим є те, що Україна стала першою в світі державою, що відмовилася від ядерної зброї, наявної на її території. 14 січня 1994 року Україна взяла на себе зобов'язання протягом семи років ліквідувати всю ядерну зброю, одержавши гарантії безпеки і матеріальне відшкодування від США, Росії, Китаю.

Розглянемо міжнародні відносини в наш час на прикладі відносин з Росією. Дипломатичні відносини між Україною та Російською Федерацією встановлені після розпаду 1991 року Радянського Союзу, серед засновників якого були обидві республіки. Протягом 1990-х рр. обидві країни разом з іншими колишніми республіками СРСР заснували Співдружність Незалежних Держав, в рамках якої здійснювалося економічне співробітництво. Проте співробітництво погіршувалося. Так у серпні 2013 року Росія почала проти України безпричинну торговельну експортну блокаду з метою змусити державну владу України відмовитись від підписання договору про асоціацію з ЄС. 21 листопада 2013 року в Україні розпочалися антиурядові протести як реакція на рішення Кабінету Міністрів України про призупинення процесу підготування до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Євросоюзом і значно поширилися після силового розгону демонстрації в Києві вночі 30 листопада. У рамках протестів кінця 2013 року відбувалися, зокрема, мітинги, демонстрації, студентські страйки. Відносини Росії і України різко погіршилися з початку 2014 року, коли Москва ввела свої війська в Крим і окупувала півострів, а потім заявила про його вступ в Росію, а на Донбасі почала влаштовувати подібні заворушення і потім перейшла до прямої військової агресії. Офіційно Росія взагалі не визнає своєї причетності до агресії на Донбасі та інших втручань у внутрішні справи України, стверджуючи про «український конфлікт».

2014 рік увійде в історію незалежної України як рік найскладніших випробувань. Україна зазнала територіальних втрат, постала перед загрозою економічного колапсу і втрати державності внаслідок агресії з боку ядерної держави – Росії. У 2014р. Україна сплатила найвищу ціну за незалежність і прагнення самостійно обирати свій шлях – життя своїх громадян, які загинули на Майдані в боротьбі проти режиму Януковича, які захищали свою країну від терористів і російських окупантів і стали жертвами розв'язаного Росією збройного конфлікту. У 2015 році Україна розвивалася в умовах зовнішньої і внутрішньої турбулентності. Після встановлення на початку року тимчасового перемир'я, досягнутого ціною нових територіальних втрат, конфлікт з Росією перейшов у фазу «низької інтенсивності».

Російсько-українська криза залишалась одним із домінуючих факторів впливу на всі сфери внутрішньої і зовнішньої політики України у 2015р. Протягом останніх місяців 2015р. фіксувалися десятки випадків порушення режиму тиші на лінії зіткнення, не припиняється терористична, диверсійна, підривна діяльність РФ на решті території України.

Висновки. Якісні характеристики загального стану сфери національної безпеки і оборони залишилися практично незмінними: актуальність зовнішньої воєнної загрози і загроз внутрішньої дестабілізації залишається на критично високому рівні; протидія зовнішній агресії, сепаратизму та тероризму з одночасним реформуванням системи забезпечення національної безпеки й надалі залишаються головними завданнями, що стоять перед керівництвом держави та сектору безпеки.

За всі 25 років своєї Незалежності Україна пережила чимало злетів та падінь: довгі внутрішні перетворення, довгий все ще триває шлях реформ і постійна зміна зовнішнього вектора руху. Правда, в питанні цього самого вектора руху доречніше застосувати вираз першого президента Незалежної України Леоніда Кравчука: «Курс колишній, хід задній». Прийшовши до влади на початку 90-х Кравчук з перших днів голосно заявив про рух України в Європу. Але потім, як то кажуть, щось пішло не так. Відношення між Україною і Росією за останні роки перейшли зі стадії стратегічного партнерства в стадію примусового сусідства. Плачевна ситуація взаємовідносин між цими країнами з кожним днем погіршується. Все це пов'язано з ситуацією в Криму і гібридною війною на Східних теренах України. На загальному фоні ситуація важка в усіх сферах діяльності. На економічному рівні були прийняті санкційні закони товарообігу, який зменшився за останній рік на 42 % в порівнянні із 2015 роком. Україна розірвала договір з Росією про співпрацю у сферах телерадіомовлення та інформації, військово-технічну та воєнну співпрацю. Зараз стоїть співпраця про розрив дипломатичних відносин із Росією. Це дозволить зробити перший крок у напрямку формування відносин у форматі жертва агресії – агресор. Це важливо з точки зору міжнародного права й моралі. Мені здається, що зараз перед нами стоїть

одне основне завдання – захист Батьківщини, а не дружба і співпраця з Росією! Ключовими критеріями, що впливають на роль нашої держави у новітній європейській спільноті, мають бути: відкрите громадянське суспільство, ефективне функціонування ринкової економіки, верховенство права, цивільний демократичний контроль над військовою сферою, послідовність і передбачуваність у зовнішній політиці, приведення національного законодавства у відповідність з європейськими стандартами, незалежність судової системи [1].

Література

1. *Зовнішня політика України: здобутки і проблеми* – К.: Т-во «Знання» України, 2007. – 24 с.
2. *Круглашов А. Співпраця України та Європейського Союзу в галузі освіти і науки // Політичний менеджмент. - 2005. - № 4. - С. 115-126.*
3. *Міжнародні відносини та зовнішня політика. Підручник. Л. ф. Гайдуков та ін. – К., 2001*
4. *Невідома Н. І. Сучасна модель відносин між Україною та Європейським Союзом // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - № 5. - С. 151 – 160*
5. *Рябов С. Г. Теорія міжнародної політики // Політологічні читання. – 1995. – № 1.*
6. *Рябчук М. Україна-Європейський союз : від «віртуального» партнерства до реального співробітництва/ М. Рябчук // Всесвіт. - 2006. - № 11-12. - С. 175-186*
7. *Україна в НАТО: переваги чи витрати?/ К.В. Семчинський //Науковий вісник Національного аграрного університету. - 2006. - № 99*
8. *Гончарук, Т. В. Україна: важкий шлях до Європи / Т. В. Гончарук // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії : зб. наук. праць. – Запоріжжя : РВВЗДІА, 2015. – Вип. 61. – С. 107-132.*
9. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Гончарук Т. В., Гнаевич Н. В., Гурик М. І., Рудакевич О. М., Томахів В. Я., Чигур Р. Ю., Шумка М. Л.; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 255 с.*